

Комунальний заклад позашкільної освіти

"Центр позашкільної освіти"

Першотравенської міської ради

Методичні рекомендації

**Розвиток критичного мислення
вихованців**

початкового рівня навчання

Підготувала

керівник т/о «Джерельце»

Світлана Шнейдер

м. Першотравенськ

2023

Анотація

Розвиток критичного мислення є актуальним в наш час як ніколи. В час, коли на місце старому мисленню приходить нове, коли змінюється суспільство, відбуваються соціальні зміни. Суспільство, держава потребує людей, які зможуть ефективно розв'язати проблеми за нових політичних, економічних та інших обставин, значну частину яких неможливо передбачити. Тому розвиток критичного мислення є одним з найважливіших завдань сучасної освіти.

Робота побудована за принципом «від теорії до практики, розкривається поняття «критичне мислення». Знайомить із різними поглядами, тлумаченнями цього поняття. Ознаки критичного мислення розглядаються з точки зору психології та педагогічної теорії розвивального навчання. В роботі представлені визначення поняття «критичне мислення» з різних точок зору, описана його технологія. В роботі розкриває шляхи та способи впровадження технології «критичне мислення» в освітньому процес. Достатньо широко подається опис застосування активних форм навчання.

Робота допоможе керівнику гуртку в оволодінні сучасними технологіями навчання і виховання, які бажають та вміють самостійно вчитися і самовдосконалюватися, творчо підходити до справи.

Зміст

Вступ

1. Науково – теоретична база

1.1. Що таке «критичне мислення»?

1.2. Система розвитку критичного мислення учнів за М. Ліпманом

1.3. Розвиток критичного мислення відповідно до класифікації Б. Блума

2. Технологія формування критичного мислення в вихованців початкового рівня навчання

3. Технологія впровадження основних ідей проблеми в практику.

Висновки

Список використаних джерел

Вступ

Демократичні зміни, що відбуваються в суспільстві, позначаються і на завданнях шкільної освіти. Вирішення сучасних проблем вдосконалення освіти пов'язано з переходом до розробки інноваційної технології, яка має базуватися на підвищенні рівня пізнавальної активності вихованців, перенесення акцентів з процесу відтворення на процеси розуміння й мислення.

Однією з таких технологій є технологія розвитку критичного мислення, стрижнем якої є діалогічний підхід до навчання на основі ретельно продуманого та концептуально обґрунтованого поєднання різноманітних методів, форм та засобів навчання. Спрямоване на розвиток самостійного свідомого мислення критичне мислення є дійовим способом виховання демократичного менталітету як вихованців так і керівників гуртків. Таке навчання вимагає від керівника гуртка переорієнтації всієї навчально-виховної роботи на пріоритет індивідуальних, парних, групових видів діяльності дослідницького, пошукового, творчого характеру.

Сьогодні людина як ніколи стикається з необхідністю визначення достовірності та осмислення нової інформації, вироблення альтернативних варіантів та вибору оптимального рішення, передбачення та аналізу наслідків, необхідністю логічного аргументування своєї думки у дискусіях з опонентом. В наш час відбуваються інтенсивні соціальні зміни, які потребують нових поглядів, креативних рішень, а отже й неординарних особистостей. Саме тому очевидна життєва необхідність критичного мислення для сучасної освітньої системи. Тільки таким шляхом можна міркувати про розвиток демократії відповідно до вимог світового суспільства. Отже, розвиток критичного мислення є необхідною складовою освітньої системи.

1. Науково – теоретична база

1.1. Що таке «критичне мислення»?

Термін «критичне мислення» не є новим для вчителів. Поняття «критичне мислення» використовується в світовій методичній літературі вже більше 50 років. У нас цей термін почали вживати з кінця 90-х років ХХ століття.

У літературі існує багато визначень цього терміна. Як правило, під критичним мисленням розуміють здатність людини до самостійної оцінки: явищ навколишньої дійсності; інформації, наукових знань, думок і тверджень інших людей; уміння бачити їх позитивні й негативні сторони, а також прагнення до кращого, більш оптимального розв'язку проблем, завдань, до перегляду існуючих догм, стереотипів, традицій.

Канадський професор Ральф Х. Джонсон визначає критичне мислення як «особливий вид розумової діяльності, що дозволяє людині винести раціональне судження щодо запропонованої їй точці зору або моделі поведінки».

Критичне мислення часто називають «спрямованим мисленням», тому що воно спрямоване на одержання бажаного результату. Професор Девід Клустер дає найбільш зрозуміле і корисне для вчителів визначення критичного мислення. Він називає п'ять складових критичного мислення:

1. Критичне мислення - мислення самостійне. Ніхто не може думати за нас. Ми формулюємо свої ідеї, оцінки й переконання винятково самі й для самих себе. Мислити критично можна в будь-якому віці, навіть малята здатні думати критично і цілком самостійно. Самостійність – перша і, можливо, найважливіша ознака критичного мислення.

2. Інформація є відправним, а не кінцевим пунктом критичного мислення. Знання створює базу, без якої людина не може мислити критично. Щоб висловити складну думку, потрібно переробити гору фактів, ідей, теорій, концепцій. На уроках учні самі починають розуміти: для того, щоб

навчитися мислити на більш високому рівні, потрібно мати знання. Завдяки критичному мисленню процес пізнання стає осмисленим, без перервним і продуктивним.

3. Критичне мислення починається з постановки питань і з'ясування проблем, які потрібно розв'язати. Люди допитливі у своїй природі. Ми помічаємо щось нове і хочемо довідатися, що це таке.

4. Критичне мислення прагне до переконливої аргументації. Критично мисляча людина може знайти власне розв'язання проблеми й обґрунтувати його розумними доказами. Вона усвідомлює, що можливі й інші розв'язання тієї ж проблеми, але може довести, що її розв'язання є оптимальним.

5. Критичне мислення – це мислення соціальне. Особлива думка перевіряється й удосконалюється, коли нею діляться з іншими. Коли ми дискутуємо, сперечаємося, обмінюємося думками з іншими людьми, ми уточнюємо й поглиблюємо свою власну позицію.

Критичне мислення починалося як перехід від навчання, орієнтованого переважно на запам'ятовування, до навчання, спрямованого на розвиток самостійного свідомого мислення.

Роберт Енніс визначає критичне мислення як «прийняття обміркованих рішень у тому, як варто діяти й у що вірити». Слово «критичне» припускає насамперед оцінювальний компонент: чи вдало вибрані джерела, чи добре ми проаналізували інформацію, чи правильні висновки зробили з неї, чи правильне рішення ми прийняли і т. д.

З точки зору психології критичне мислення – це таке мислення, яке має наступні характеристики:

- глибина (проникливе мислення) – вміння проникати в суть, бачити неясне там, де іншим усе здається цілком ясным і зрозумілим;
- послідовність – вміння дотримуватися логічних вправ, не суперечити самим собі, обґрунтовувати висновки;
- самостійність – вміння ставити питання, знаходити нові підходи до їх з'ясування;
- гнучкість – вміння змінювати спосіб розв'язання проблеми, знаходити нові шляхи, бути вільним від шаблону;

- швидкість – уміння швидко впоратися з пізнавальними завданнями;
- стратегічність – послідовне висування гіпотез, визначення ознак (сканування і фокусування) під час розв’язання задач.

З точки зору педагогічної теорії розвивального навчання (Є. С. Полат), на якому в учня як суб’єкта пізнавальної діяльності розвивається і формується механізм мислення, а не експлуатується пам’ять, критичне мислення має наступні ознаки:

- аналітичність (відбір, порівняння, зіставлення фактів та явищ);
- асоціативність (установлення асоціацій з раніше вивченими фактами, явищами);
- самостійність;
- логічність (уміння будувати логіку доказовості розв’язання проблеми, послідовність дій);
- системність (уміння розглядати об’єкт, проблему в цілісності їх зв’язків і характеристик).

1.2 Система розвитку критичного мислення учнів за М. Ліпманом

Філософом освіти початку 70-х років минулого сторіччя М. Ліпманом була розроблена цілісна система розвитку критичного мислення учнів, яка, зокрема, використовується у школах України. В її основі покладено спеціальні філософські романи проблемного характеру, які розраховані на дітей різного віку, починаючи від молодших школярів до старшокласників. Основна процедура навчання критичному мисленню на уроці полягає в колективному обговоренні цих тестів, або у введенні спеціального філософського курсу. Технологія розвитку критичного мислення -- це вміле відповідальне мислення, що дозволяє людині формулювати надійні вірогідні судження. За М. Ліпманом, критичне мислення є «вміле відповідальне мислення, що дозволяє людині формулювати надійні вірогідні судження», оскільки воно а) засновується на критеріях, б) є таким, що самокоректується, в) впливає з контексту.

До шести ключових елементів критичного мислення належать:

- уміння мислити, яке передбачає володіння певними прийомами, які в сукупності створюють перевірену на практиці ефективну методологію опрацювання інформації;
- відповідальність передбачає, що людина, звертаючись до інших, усвідомлює обов'язок надавати слухачам чи читачам докази та приклади відповідно до прийнятих стандартів. Або, якщо ці стандарти її не влаштовують, піддавати їх сумніву за допомогою переконливої аргументації. Вона готова до того, що надані докази будуть предметом розгляду фахівців у цій галузі й їхні судження треба буде врахувати в подальшому;
- формулювання самостійних суджень як продукту критичного мислення означає, що воно спрямоване на творчу мовленнєву діяльність, а не на репродуктивне мислення, що базується на жорстких алгоритмах і стереотипах. Творчий підхід є необхідним у ситуаціях порівняння різних суджень і визначення альтернатив на основі врахування пріоритетів, чинників що обумовлюють істинність і вірогідність інформації в цілому і висловлених суджень зокрема;
- критерії, до яких апелює, на які спирається критичне мислення. Критерії – це положення, які бере до уваги критично мисляча людина, оцінюючи ідеї в процесі їх аналізу чи критики. М. Ліпман вважає такими критеріями, наприклад, стандарти, закони, правила, регламенти, керівництва, інструкції, приписи поведінки, вимоги, умови, обстеження, норми, принципи, передбачення, ідеали, мету, наміри, результати перевірки, експериментальні дані тощо. Так, дослідження учнів, проведене в рамках певного предмета, має відображати або враховувати головні поняття та методи в цій науці або кількох суміжних. Критично мисляча людина має чітко уявляти структуру власної аргументації. А її міркування, суттєві для конкретного дослідження, мають бути доступними для аудиторії. Проте критерії не можуть бути абсолютизованими, в процесі критичного мислення вони піддаються сумніву, зміні або навіть заміні на інші;
- самокорекція потребує, щоб людина використовувала критичне мислення як метод, звернений на її власні судження з метою їх виправлення чи покращення. Мисляча людина постійно піддає власні мовленнєві процеси рефлексії, використовуючи при цьому суттєві критерії та процедурні норми;

- використання загальних критеріїв не виключає уваги та чуйності до контексту. Адже загальні критерії мають обов'язково перевірятися на відповідність і на можливість зміни в кожному конкретному випадку. Критично мисляча людина розуміє критерії в зв'язку із контекстом їх використання та допускає інші альтернативи, що відповідають ситуації.

Усе зазначене потребує врахування ще й того, що критичне мислення завжди діалогічне, тобто передбачає дискусії, зокрема між тими, хто навчається, в яких висуваються критерії, ідентифікуються й обговорюються контексти, а мовленнєвий процес у цілому піддається оцінюванню.

1.3 Розвиток критичного мислення відповідно до класифікації Б. Блума

Американський педагог і психолог Бенджамін Самуель Блум (1913 – 1999рр) зробив значний внесок у педагогіку, запропонувавши в 1956 році свою класифікацію цілей та інструкцій щодо їх досягнення. Знаючи цю класифікацію вчитель будь-якого предмету зможе легко формулювати завдання до вправ для досягнення тих чи інших результатів. Класифікація С. Блума складається з шести цілей які керівник гуртка ставить перед собою в певному курсі навчального предмета або теми, чи заняття.

1. Знання
2. Розуміння
3. Застосування
4. Аналіз
5. Синтез
6. Оцінювання

На основі класифікації Б. Блума розроблені питання, які необхідно використовувати для досягнення поданих вище цілей. Керівник гуртка зазвичай на заняттях задають запитання на категорію «Знання» – Хто? Де? Коли? Як? Опиши. Знати та давати відповіді на ці запитання. А хто ж і

коли має навчати наших дітей, як і де застосовувати ці знання, проаналізувати та оцінити їх і, врешті решт, - критично мислити? Звісно, ці питання вищого порядку і потребують більшої підготовки самого керівника гуртка й вихованців, але саме їх застосування веде до досягнення тих цілей, які стоять перед школою зараз.

Таблиця 1. Типи запитань, які базуються на класифікації Б. Блума

Ціль	Питання
Знання	Хто? Що? Коли? Де? Як?
Розуміння	Опиши своїми словами
Застосування	Як співвідносяться факти між собою? Чому це так важливо?
Аналіз	Яким чином ...? Порівняй з..., Які докази можна надати до...?
Синтез	Що можна передбачити з ...? Які ідеї можна додати? Як би ви розробили новий ...? Що станеться, якщо поєднати...? Які рішення ви можете запропонувати...?
Оцінювання	Що ви думаєте про...? Ви погоджуєтесь що ...? Що єнайбільш важливим ...? Поставте... в порядку важливості. Як би ви вирішили про ...? Які критерії ви б використали для того щоб оцінити...?

Таким чином, за відповідної організації навчання з боку керівника, у вихованців формується вміння критично мислити та відпрацьовуються на практиці навички відповідальної, толерантної поведінки. Під час виконання вправ звертається увага на етичний бік обговорюваних ситуацій, вибір теми, проблеми.

2.Технологія формування критичного мислення вихованців початкового рівня навчання

Сьогодні можна виділити основний підхід у навчанні вихованців критично мислити – через відповідну організацію педагогічного процесу. Яким же

чином необхідно організувати навчальний процес на занятті щоб відбувалося ефективне формування та розвиток критичного мислення?

Навчити критично мислити вихованця неможливо пасивними методами навчання. Найдоцільніше використовувати інтерактивні технології. Для ефективного формування критичного мислення керівник гуртка повинен разом з вихованцями пройти через три стадії: 1) виклику (пробудження інтересу до предмета); 2) стадію реалізації змісту (осмислення матеріалу під час роботи над ним); 3) рефлексії (узагальнення матеріалу, підведення підсумків).

Завдання фази виклику:

- активізувати наявні у вихованців знання та зв'язки з матеріалом, що вивчається;
- пробудити пізнавальний інтерес до матеріалу;
- допомогти вихованцям самим визначити напрям при вивченні теми.

Завдання фази реалізації змісту:

- допомогти активно сприймати навчальний матеріал;
- допомогти співвіднести старі знання з новими

Завдання фази рефлексії:

- допомогти учням самостійно узагальнити навчальний матеріал;
- допомогти самостійно визначити напрям подальшого вивчення матеріалу.

Для того, щоб активізувати знання вихованців, пробудити їх цікавість до теми заняття чи вирішити певну проблемну ситуацію, доцільно застосовувати «Мозковий штурм». Це відома інтерактивна технологія колективного обговорення для вирішення певного завдання. Необхідно, щоб група, яка його вирішує, запропонувала якомога більше ідей, можливо, несподіваних. Шляхом обговорення всіх ідей група оцінює їх. «Мозковий штурм» орієнтований на вирішення проблем, що включає: створення проблемної ситуації; формування ідей; перевірку, оцінку і вибір кращих ідей.

Обговорення проблеми слід починати з різноманітних підходів, бажано неодноразово переформулювати проблему. Висунуті ідеї доцільно

цілеспрямовано фіксувати: записувати у зошит, на дошці. Необхідно надавати всім вихованцям рівну можливість висловлювати будь-які ідеї. На етапі висування ідей забороняється робити будь-які зауваження, критикувати.

Для цього у кабінеті можна повісити такий плакат:

“Кажіть усе, що спаде на думку;

не обговорюйте і не критикуйте висловлювання інших;

можна повторювати ідеї, запропоновані будь ким іншим;

розширення запропонованої ідеї заохочується”.

Педагог повинен постійно заохочувати і направляти хід дискусії, залучати до процесу розв’язування завдання всіх учнів. Учитель проводить загальний підсумок дискусії.

Різновидом групового обговорення є технологія «Мікрофон», яка дає можливість кожному сказати щось швидко, по черзі, відповідаючи на запитання або висловлюючи свою думку чи позицію. Для цього вчитель ставить запитання класу та пропонує якийсь предмет (ручку, олівець, іграшковий мікрофон і т.п.), який виконуватиме роль уявного мікрофона. Учні передають його один одному, по черзі беручи слово.

Правила проведення такі:

- говорити має тільки той у кого мікрофон;
- подані відповіді не коментуються і не оцінюються;
- коли хтось висловлюється, інші не мають права перебивати, щось говорити викрикувати з місця.

Незакінчені речення часто поєднуються з «Мікрофоном» і дають можливість ґрунтовніше працювати над висловленням власних ідей, порівнювати їх з іншими. Цей прийом дає присутнім змогу долати стереотипи, вільніше висловлюватися щодо запропонованих тем, відпрацьовувати вміння говорити коротко, але по суті й переконливо.

Визначивши тему, з якої вихованці будуть висловлюватись, використовуючи уявний мікрофон, керівник гуртка формулює незакінчене речення і пропонує вихованцям закінчувати його. Кожен наступний учасник обговорення повинен починати свій виступ із запропонованої

формули. Вихованці працюють із відкритими реченнями, наприклад: «На сьогоднішньому занятті для мене найважливішим відкриттям було...», або «Ця інформація дозволяє нам зробити висновок, що...», або «Це рішення було прийнято тому, що ...» і т. ін.

«Гронування» – малюнкова технологія суть якої полягає в тому, що посередині аркуша записується чи замальовується основне слово (ідея, тема), а по сторонах від неї фіксуються ідеї (слова, малюнки), певним чином пов'язані з ним. Такі замальовки можна використовувати не тільки для підведення підсумків, але й для пробудження цікавості вихованців до теми заняття, спонукання їх до подальшого дослідження, для систематизації знань вихованців.

Використанні технології «Гронування» вихованці вчаться активно сприймати матеріал, співвідносити старі знання з новими. Згадані технології тісно пов'язані між собою. Адже «грона» з'явилися завдяки «мозковому штурму» чи «мікрофону». Чим більше правдивих (а, можливо, і помилкових) відомостей вихованці зможуть зібрати, тим більшим буде їх резервний фонд для пізнання нового. Чим більше ідей висловлять вихованців, тим вищим буде інтерес до теми заняття. Доцільно використовувати побудову віршованих форм, які вимагають дотримання досить чіткого алгоритму, але, разом з тим, не викликають значних труднощів у вихованців початкового рівня навчання. Такі вірші називаються «Сенкан» («Синквейн») – французьке слово, що означає «п'ять рядків». При його написанні існують певні правила.

Перший рядок містить одне слово, як правило – іменник, яке означає об'єкт чи предмет, про який піде мова:

Мама

Другий рядок – два слова, найчастіше прикметники чи прислівники. Вони необхідні для опису ознак чи якостей вибраного об'єкта чи предмета:

Добра, знаюча

Третій рядок утворений трьома дієсловами, які описують характерні дії обраного об'єкта чи предмета:

Любить, оберігає, виховує

Четвертий рядок – фраза із чотирьох слів (для молодших школярів можна і більше слів), яка відображає особисте ставлення автора сенкану до об'єкта чи предмета:

Я дуже її люблю

В п'ятому рядку записують одне слово, яке характеризує суть предмета чи об'єкта:

Берегиня

Такі роботи не тільки сприяють покращенню емоційного стану вихованців, а й дають змогу керівнику гуртку перевірити, як вони запам'ятали найважливіші поняття теми, вияснити, як учні почувають себе на занятті, чи подобається їм тема, що вивчається.

3.Технологія впровадження основних ідей проблеми в практику.

Сьогодні вже неможливо навчати традиційно, у центрі навчально-виховного процесу повинен перебувати учень. Від його творчої активності на занятті, вміння доказово міркувати, обґрунтовувати свої думки, вміння спілкуватися з керівником гуртка, вихованцями залежить успіх у свідомому опануванні програми

Технологію розвитку критичного мислення впроваджую в практику на різних етапах заняття.

Заняття критичного мислення складається з п'яти етапів:

1. Розминка (створення сприятливого психологічного клімату на занятті).
2. Обґрунтування навчання (поставлення мети заняття, розвиток внутрішньої мотивації до вивчення теми).
3. Актуалізація (зацікавленість, спрямованість на навчання, відтворення знань, потрібних для наступних етапів заняття).
4. Усвідомлення змісту (знайомство з новою інформацією, аналіз інформації, особисте розуміння).
5. Рефлексія (критичний момент заняття).

На етапі усвідомлення змісту, підсумку необхідно використовувати метод - прес (. Вихованці будують міркування, спираючись на опору:

- Я вважаю, що ...
- Тому, що ...
- Наприклад, ...
- Отже (тому), я вважаю ...

На етапі актуалізації опорних знань використовувати технологію: «Асоціативний куш» , складається і заповнюється таблиця «Знаємо .Хочемо дізнатися. Дізналися». Наприклад, при вивченні теми «Дитячий фольклор» , пропоную вихованцям висловити те, що в них асоціюється з поняттям дитячий фольклор (усе, що вихованці пропонують, записувати на дошці).

Цю ж технологію використовую і на етапі рефлексії, наприкінці заняття. Маркером іншого кольору можна доповнити або змінити щось у «кущі». Тоді наочно видно, які нові знання отримали на занятті.

В основу технології «Знаємо . Хочемо дізнатися. Дізналися», таблицю, що заповнюється на дошці або на великому аркуші паперу керівник гуртка разом з вихованцями. Наприклад, вивчаючи тему «Народні ігри» , складаємо таблицю:

Таблиця 2. Технологія «Знаємо – Хочемо дізнатися – Дізналися»

Знаємо	Хочемо дізнатися	Дізналися
Народні ігри		

Першу колонку таблиці можна заповнювати як колективно, так і попередньо обговоривши в парах (або ж вихованці самостійно записують те, що знають із теми).

Потім пропонується вихованцям сформулювати запитання, що асоціюються з виучуваною темою, на які б вони хотіли знайти відповідь. Якщо потрібно, керівник гуртка може стимулювати діяльність вихованців власним прикладом і поставити свої запитання. Діти записують запитання у другий стовпчик таблиці (таблиця 2):

Таблиця 2. Технологія «Знаємо – Хочемо дізнатися – Дізналися»

Знаємо	Хочемо дізнатися	Дізналися

- * Які знаєте народні ігри,?
- * Які знаєте рухливі ігри?
- Які обрядові ігри різної пори року знаєте?
- Хороводні весняні ігри. Назвіть їх?
- Лічилкою вибирають учасників гри?
- Назвіть великодні ігри та забави?

Впродовж заняття важливо, щоб вихованці знайшли відповіді на свої запитання. Підсумовуючи результати заняття, вихованці спочатку повідомляють про те, на які запитання вони знайшли відповіді, і записують це у стовпчик «Дізналися». Потім вихованці відмічають ті нові думки (ідеї, знання, результати), яких вони не очікували і на які не поставили запитання. Все це записується у третій стовпчик.

Описану технологію можна використовувати на підсумкових заняттях із теми.

На етапі вивчення нового матеріалу важливою для розвитку критичного мислення є технологія «Дошка запитань». Суть її в тому, що на стіні класу вивішується великий аркуш паперу, на якому прошу учнів записувати будь-які запитання, що виникають у них під час сприймання й усвідомлення та осмислення нових знань. Ця технологія стимулює природну допитливість школярів, розвиває вміння ставити запитання, привчає не відволікатися від теми заняття, а керівник гуртка має можливість побачити, що з вивченого залишилося незрозумілим.

З метою пробудження інтересу до уроку проводжу прийом «Мікрофон», який надає можливість кожному щось сказати швидко, по черзі, відповідаючи на питання:

- Яким би ви хотіли бачити наше заняття?
- Що чекаєте від сьогоднішнього заняття?

- Ваш стан душі на занятті?
- Ваші враження від заняття?
- Що хотіли б змінити на занятті?
- Що з заняття взяли для себе?

Запропонувати на занятті вправу «Порушена технологія» під час парної або групової роботи. Вихованцям пропоную декілька речень (чи абзаців тексту), записаних у порушеній послідовності. Кожна група або пара пропонує свою послідовність. Отримані зразки зачитуються і обговорюються.

На занятті можна використовувати вправу «Взаємні запитання», коли діти за змістом прочитаного тексту ставлять запитання одне одному в парах або групах. Постановка запитань дає можливість учням переосмислити прочитаний текст, що сприяє усвідомленню власної причетності до відкриття світу знань.

Висновки

Отже, системне запровадження методів і прийомів технології розвитку критичного мислення з вихованцями початкового рівня, застосування педагогічних технологій з розвитку критичного мислення сприяє:

- формує позитивні цінності, навички і вміння під час прийняття рішення піклуватись не лише про себе;

- формує вміння організовувати самостійну роботу, вчить самостійно шукати потрібну інформацію, критично її «обробляти» і застосовувати в певних ситуаціях та за певних умов;
- формує мотивацію до навчання, створює атмосферу співпраці;
- вчить робити власний вибір, приймати відповідальні рішення, бути позитивним лідером колективу.

Системне запровадження цієї технології в закладах позашкільної освіти призводить до того, що всі вихованці поступово опановують її не тільки як навчальну технологію, вміння самостійно вчитися, критично мислити, але і використовувати свої знання у повсякденному житті. А саме початкова ланка є фундаментом формування критичного мислення як пріоритетного напрямку виховання особистості сучасної молодшої людини.

Список використаних джерел

1. Блум Бенджамін С. Таксономія освітніх цілей (1956). Опубліковано Аллін і Бекон, Boston, MA.
2. Вукіна Н. В., Дементієвська Н. П. «Критичне мислення: як цього навчати» Харків «Основа» 2007. – 110 с.
3. Маслюк Л. Як навчити мислити кожну дитину. //Початкова освіта, 2006 - № 1 – с. 46.

4. Пометун О. І. та ін. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Науково-методичний посібник. - К.: А.С.К. - 2006. - 192 с.
5. «Сучасний урок у початковій школі. 33 уроки з використанням технології критичного мислення» Харків «Основа» 2007 р.
6. Телячук В.П., Лесіна О.В. «Інноваційні технології в початковій школі». Харків «Основа» ПП «Тріада+», 2007. – 233 с.